

GUARDIAN: ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΥ ΕΧΕΙ ΑΡΧΙΣΕΙ (του Paul Mason)

✘ *Χωρίς να το έχουμε καταλάβει, μπαίνουμε στη μετακαπιταλιστική εποχή. Στο επίκεντρο της γενικότερης αλλαγής που έρχεται είναι η τεχνολογία των πληροφοριών, νέοι τρόποι εργασίας και η κοινόχρηστη οικονομία. Οι παλιοί τρόποι θα χρειαστεί πολύς χρόνος για να εξαφανιστούν, αλλά ήρθε η ώρα να γίνουμε ουτοπικοί. Paul Mason ~ Οι κόκκινες σημαίες και τα "επαναστατικά" τραγούδια του ΣΥΡΙΖΑ κατά τη διάρκεια της ελληνικής κρίσης, καθώς και η προσδοκία ότι οι τράπεζες θα εθνικοποιούνταν, αναβίωσε για λίγο το όνειρο του 20ου αιώνα: την αναγκαστική καταστροφή της αγοράς από την κορυφή. Για μεγάλο μέρος του 20ού αιώνα, αυτός ήταν ο τρόπος που η Αριστερά συνέλαβε το πρώτο στάδιο μιας οικονομίας πέρα από τον καπιταλισμό. Η δύναμη θα εφαρμόζονταν από την εργατική τάξη, είτε στην κάλπη είτε στα οδοφράγματα. Η κατάσταση θα ήταν ο μοχλός. Η ευκαιρία θα έρχονταν μέσα από συχνά επεισόδια οικονομικής κατάρρευσης*

Αντ' αυτού τα τελευταία 25 χρόνια υπήρξε ένα σχέδιο της Αριστεράς που πλέον έχει καταρρεύσει. Η αγορά κατέστρεψε το σχέδιο, ο ατομικισμός αντικατέστησε τον κολεκτιβισμό και την αλληλεγγύη, το εξαιρετικά αυξημένο εργατικό δυναμικό ανά τον κόσμο, μοιάζει με ένα «προλεταριάτο», αλλά πλέον δεν σκέφτεται ούτε συμπεριφέρεται όπως έκανε κάποτε.

Αν ζούσες μέσα σε όλα αυτά, και αντιπαθούσες τον καπιταλισμό, ήταν τραυματική εμπειρία. Αλλά στην πορεία η τεχνολογία έχει δημιουργήσει ένα νέο διέξοδο, που τα απομεινάρια της παλιάς Αριστεράς – και όλες οι άλλες δυνάμεις που επηρεάζονται από αυτά – πρέπει είτε να το αγκαλιάσουν είτε να πεθάνουν.

Ο καπιταλισμός, όπως αποδεικνύεται, δεν θα καταργηθεί με

τεχνικές δυναμικής παρέμβασης. Θα πρέπει να καταργηθεί με τη δημιουργία κάτι πιο δυναμικού που, σε πρώτη φάση, θα υφίσταται σχεδόν άρατο μέσα στο παλιό σύστημα, το οποίο όμως θα διασπαστεί, αναμορφώνοντας την οικονομία γύρω από νέες αξίες και συμπεριφορές. Αυτό το αποκαλώ μετακαπιταλισμό.

Όπως και με το τέλος της φεουδαρχίας πριν από 500 χρόνια, η αντικατάσταση του καπιταλισμού από τον μετακαπιταλισμό θα επιταχυνθεί από εξωτερικούς κραδασμούς και θα διαμορφωθεί από την ανάδυση ενός νέου είδους ανθρώπου. Και έχει ξεκινήσει.

Ο μετακαπιταλισμός είναι εφικτός λόγω των τριών μεγάλων αλλαγών που η τεχνολογία των πληροφοριών έχει επιφέρει τα τελευταία 25 χρόνια.

Πρώτον, έχει μειώσει την ανάγκη για εργασία, θόλωσε τις άκρες μεταξύ εργασίας και ελεύθερου χρόνου και χαλάρωσε τη σχέση μεταξύ εργασίας και μισθών. Το επερχόμενο κύμα της αυτοματοποίησης, που επί του παρόντος καθυστερεί λόγω των κοινωνικών υποδομών μας που δεν μπορούν να αντέξουν τις συνέπειες, θα μειώσει σημαντικά τον όγκο της εργασίας που απαιτείται – όχι μόνο για να συντηρεί αλλά και να προσφέρει μια αξιοπρεπή ζωή για όλους.

Δεύτερον, η πληροφορία διαβρώνει την ικανότητα της αγοράς να μορφοποιεί σωστά τις τιμές. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι οι αγορές βασίζονται στις ανεπάρκειες, ενώ οι πληροφορίες είναι άφθονες. Ο αμυντικός μηχανισμός του συστήματος είναι να σχηματίζει μονοπώλια – τις γιγαντιαίες εταιρείες τεχνολογίας – σε μια κλίμακα η οποία δεν έχει παρατηρηθεί κατά τα προηγούμενα 200 χρόνια, ακόμη κι έτσι δεν είναι δυνατό να διαρκέσουν. Με την οικοδόμηση επιχειρηματικών μοντέλων και κοινές εκτιμήσεις που βασίζονται στη σύλληψη και την ιδιωτικοποίηση όλων των κοινωνικά παραγόμενων πληροφοριών, οι εν λόγω επιχειρήσεις κατασκευάζουν ένα εύθραυστο εταιρικό οικοδόμημα σε αντίθεση με την πιο βασική ανάγκη της ανθρωπότητας, η οποία είναι να χρησιμοποιήσει ιδέες ελεύθερα.

Τρίτον, βλέπουμε την αυθόρμητη αύξηση της συνεργατικής παραγωγής: τα αγαθά, οι υπηρεσίες και οι οργανισμοί φαίνεται πως δεν ανταποκρίνονται πλέον στις επιταγές της αγοράς και τη διοικητική ιεραρχία. Το σημαντικότερο προϊόν πληροφορίας στον κόσμο - η Βικιπαίδεια - γίνεται από εθελοντές δωρεάν, καταργώντας την αγορά εγκυκλοπαίδειας και στερώντας τη διαφημιστική βιομηχανία από-κατ'έκτίμηση- \$ 3δισ το χρόνο σε έσοδα.

Σχεδόν απαρατήρητες, στις κόγχες και τις κοιλότητες του συστήματος της αγοράς, ολόκληρες δρεπανιές της οικονομικής ζωής αρχίζουν να κινούνται σε έναν διαφορετικό ρυθμό. Τα παράλληλα νομίσματα, τράπεζες χρόνου, συνεταιρισμοί και αυτοδιαχειριζόμενοι χώροι έχουν πολλαπλασιαστεί, χωρίς να έχουν εντοπισθεί από το επάγγελμα του οικονομολόγου, και συχνά ως άμεσο αποτέλεσμα της συντριβής των παλαιών δομών στην, μετά το 2008, κρίση .

Θα βρείτε αυτή τη νέα οικονομία μόνο αν ψάξετε καλά. Στην Ελλάδα, όταν μια λαϊκή ΜΚΟ χαρτογράφησε τους συνεταιρισμούς τροφίμων της χώρας, τους εναλλακτικούς παραγωγούς, τα παράλληλα νομίσματα και τα τοπικά συστήματα ανταλλαγής, βρήκαν περισσότερα από 70 ουσιαστικά έργα και εκατοντάδες μικρότερες πρωτοβουλίες που κυμαίνονται από καταλήψεις, carools μέχρι και σε δωρεάν παιδικούς σταθμούς. Για τα καθιερωμένα οικονομικά τέτοια πράγματα φαίνεται μόλις και μετά βίας να χαρακτηρίζονται ως οικονομική δραστηριότητα - αλλά αυτό είναι το θέμα. Αυτοί υπάρχουν επειδή εμπορεύονται, έστω διστακτικά και αναποτελεσματικά, στο νόμισμα του μετακαπιταλισμού: τον ελεύθερο χρόνο, την δικτυωμένη δραστηριότητα και τα δωρεάν πράγματα. Φαίνεται ένα πενιχρό και ανεπίσημο, ακόμη και επικίνδυνο πράγμα από το οποίο δημιουργείται μια ολόκληρη εναλλακτική λύση σε ένα παγκόσμιο σύστημα, αλλά το ίδιο έκανε και το χρήμα και οι πιστώσεις στην εποχή του Εδουάρδου Γ.

Νέες μορφές ιδιοκτησίας, νέες μορφές δανεισμού, νέες νομικές συμβάσεις: μια ολόκληρη επιχειρηματική υποκουλτούρα έχει αναδειχθεί τα τελευταία 10 χρόνια, γεγονός που τα μέσα μαζικής

ενημέρωσης έχουν βαπτιστεί “κοινόχρηστη οικονομία”. Οι λέξεις εντυπωσιασμού όπως τα “κοινά” και η “ομότιμη παραγωγή” ρίχνονται ολόγυρα, αλλά λίγοι έχουν μπει στον κόπο να ρωτήσουν τι σημαίνει αυτή η εξέλιξη για τον ίδιο τον καπιταλισμό.

Πιστεύω ότι προσφέρει μια δίοδο διαφυγής – αλλά μόνο αν αυτά τα μικρού επιπέδου σχέδια καλλιεργηθούν, προωθηθούν και προστατευτούν από μια ριζική αλλαγή σε ό, τι κάνουν οι κυβερνήσεις. Και αυτό πρέπει να καθοδηγηθεί από μια αλλαγή στον τρόπο σκέψης μας – για την τεχνολογία, την ιδιοκτησία και την εργασία. Έτσι ώστε, όταν δημιουργήσουμε τα στοιχεία του νέου συστήματος, να μπορέσουμε να πούμε στους εαυτούς μας, και στους άλλους: «Αυτό δεν είναι πλέον απλά ο μηχανισμός επιβίωσης μου, η διαφυγή μου από το νεοφιλελεύθερο κόσμο, αυτός είναι ένα νέος τρόπος ζωής που σχηματίζεται.»

Το κραχ του 2008 εξάλειψε το 13% της παγκόσμιας παραγωγής και το 20% του παγκοσμίου εμπορίου. Η παγκόσμια ανάπτυξη έγινε αρνητική – σε μια κλίμακα όπου οτιδήποτε κάτω από + 3% υπολογίζεται ως ύφεση. Παρήγαγε, στην Δύση, μια φάση ύφεσης χειρότερης από ό, τι το διάστημα 1929-1933, και ακόμα και τώρα, εν μέσω ωχρούς ανάκαμψης, έχει αφήσει τους οικονομολόγους τρομοκρατημένους στην προοπτική της μακροχρόνιας στασιμότητας. Οι μετασεισμοί στην Ευρώπη κομματιάζουν την ήπειρο.

Οι λύσεις ήταν η λιτότητα και η νομισματική περίσσεια. Αλλά δεν λειτουργούν. Στις πιο βαριά χτυπημένες χώρες, το συνταξιοδοτικό σύστημα έχει καταστραφεί, η ηλικία συνταξιοδότησης φτάνει τα 70, και η εκπαίδευση ιδιωτικοποιείται με αποτέλεσμα οι απόφοιτοι να αντιμετωπίζουν τώρα ένα υψηλό χρέος για μια ζωή. Οι υπηρεσίες αποσυναρμολογούνται και τα έργα υποδομής τίθενται σε αναμονή.

Ακόμα και τώρα πολλοί άνθρωποι αδυνατούν να κατανοήσουν το αληθινό νόημα της λέξης «λιτότητα». Η λιτότητα δεν είναι οκτώ χρόνια από περικοπές δαπανών, όπως στο Ηνωμένο Βασίλειο, ή ακόμα και η κοινωνική καταστροφή που προκλήθηκε στην Ελλάδα.

Σημαίνει την μείωση των μισθών, των κοινωνικών μισθών και του βιοτικού επιπέδου της Δύσης για δεκαετίες μέχρι να συναντήσουν τα παιδιά της μεσαίας τάξης της Κίνας και της Ινδίας.

Εν τω μεταξύ, ελλείπει οποιουδήποτε εναλλακτικού μοντέλου, οι προϋποθέσεις για μια ακόμη κρίση, συναρμολογούνται. Οι πραγματικοί μισθοί έχουν μειωθεί ή παραμένουν στάσιμοι στην Ιαπωνία, στη νότια Ευρωζώνη, τις ΗΠΑ και το Ηνωμένο Βασίλειο. Το σκιώδες τραπεζικό σύστημα έχει ανασυγκροτηθεί, και είναι τώρα μεγαλύτερο από ό, τι ήταν το 2008. Οι νέοι κανόνες που απαιτούν από τις τράπεζες να κατέχουν περισσότερα αποθέματα, έχουν αποδυναμωθεί ή καθυστερήσει. Εν τω μεταξύ, ξεπλένοντας δωρεάν χρήματα, το 1% έγινε πλουσιότερο.

Ο νεοφιλελευθερισμός, στη συνέχεια, έχει μεταμορφωθεί σε ένα σύστημα προγραμματισμένο να προκαλεί επαναλαμβανόμενες καταστροφικές αποτυχίες. Ακόμα χειρότερα, έχει σπάσει το μοτίβο των 200 χρόνων του βιομηχανικού καπιταλισμού, όπου η οικονομική κρίση ωθούσε σε νέες μορφές τεχνολογικής καινοτομίας προς όφελος όλων.

Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι ο νεοφιλελευθερισμός ήταν το πρώτο οικονομικό μοντέλο σε 200 χρόνια, η ανάδειξη του οποίου βασίστηκε στην καταστολή των μισθών και σπάζοντας την κοινωνική δύναμη και ανθεκτικότητα της εργατικής τάξης. Αν επανεξετάσουμε τις περιόδους απογείωσης που έχουν μελετηθεί από τους θεωρητικούς μακράς-διάρκειας – το 1850 στην Ευρώπη, το 1900 και το 1950 σε όλο τον κόσμο – ήταν η δύναμη του οργανωμένου εργατικού δυναμικού που ανάγκασε τους επιχειρηματίες και τις επιχειρήσεις να σταματήσουν να προσπαθούν να αναβιώσουν ξεπερασμένα επιχειρηματικά μοντέλα μέσω του κόψιμου μισθών, και να καινοτομήσουν στον δρόμο προς μια νέα μορφή καπιταλισμού.

Το αποτέλεσμα είναι ότι, σε κάθε ανάκαμψη, θα βρείτε μια σύνθεση του αυτοματισμού, υψηλότερους μισθούς και την κατανάλωση μεγαλύτερης αξίας. Σήμερα δεν υπάρχει καμία πίεση από το εργατικό δυναμικό, καθώς και η τεχνολογία στο επίκεντρο

αυτού του κύματος καινοτομίας δεν απαιτεί τη δημιουργία υψηλότερης καταναλωτικής δαπάνης, ή την εκ νέου απασχόληση του παλιού εργατικού δυναμικού σε νέες θέσεις εργασίας. Η πληροφορία είναι μια μηχανή για το άλεσμα των τιμών των αγαθών προς τα κάτω και της μείωσης του χρόνου εργασίας που απαιτείται για τη διατήρηση της ζωής στον πλανήτη.

Ως αποτέλεσμα, μεγάλα τμήματα της επιχειρηματικής τάξης έχουν γίνει νεο-Λουδίτες. Αντιμέτωποι με τη πιθανότητα δημιουργίας εργαστηρίων γενετικής αλληλουχίας, δημιουργούν αντ'αυτού καφέ, μπαρ νυχτιών και επιχειρήσεις καθαρισμού: το τραπεζικό σύστημα, το σύστημα σχεδιασμού και η νεοφιλελεύθερη κουλτούρα, ανταμοίβουν πάνω απ' όλα τους δημιουργούς των χαμηλής αξίας, υψηλού ωραρίου θέσεων εργασίας.

Η καινοτομία συμβαίνει, αλλά δεν έχει, μέχρι στιγμής, προκαλέσει την πέμπτη μακρά ανοδική πορεία για τον καπιταλισμό, που η θεωρία του μακρού κύκλου θα περίμενε. Οι λόγοι βρίσκονται στην ιδιαίτερη φύση της τεχνολογίας των πληροφοριών.

Περιβαλλόμαστε όχι μόνο από ευφυείς μηχανές, αλλά από ένα νέο στρώμα της πραγματικότητας με επίκεντρο την πληροφορία. Σκεφτείτε ένα αεροπλάνο: ένας υπολογιστής το πετάει, το έχει σχεδιάσει, το έχει τεστάρει και "κατασκευάσει" εκατομμύρια φορές, στέλνοντας πίσω στους κατασκευαστές του πληροφορίες σε πραγματικό χρόνο. Επί του σκάφους οι επιβάτες είναι κολλημένοι σε οθόνες που συνδέονται, σε ορισμένες τυχερές χώρες, στο διαδίκτυο.

Βλέποντάς το από το έδαφος είναι το ίδιο λευκό μεταλλικό πτηνό, όπως στην εποχή του James Bond. Αλλά είναι πλέον τόσο μια έξυπνη μηχανή όσο και ένας κόμβος σε ένα δίκτυο. Έχει ένα περιεχόμενο πληροφοριών και προσθέτει "πληροφοριακή αξία", καθώς και πραγματική αξία στον κόσμο. Σε μια κατάμεστη από επιχειρηματίες πτήση, όταν ο καθένας κοιτάζει στο Excel ή το PowerPoint, η καμπίνα των επιβατών γίνεται καλύτερα κατανοητή ως ένα εργοστάσιο πληροφοριών.

Αλλά τι αξίζουν όλες αυτές οι πληροφορίες; Δεν θα βρείτε απάντηση στην λογιστική: η πνευματική ιδιοκτησία αποτιμάται στα σύγχρονα λογιστικά πρότυπα με εικασίες. Μια μελέτη για την SAS Institute το 2013 διαπίστωσε ότι, προκειμένου να θέσει μια τιμή για τα δεδομένα, ούτε το κόστος της συλλογής τους, ούτε η αξία τους στην αγορά ή το μελλοντικό εισόδημα από αυτά θα μπορούσε να υπολογιστεί επαρκώς. Μόνο μέσα από μια μορφή της λογιστικής που θα περιελάμβανε μη οικονομικά οφέλη και κινδύνους, θα μπορούσαν οι εταιρείες να εξηγήσουν στους μετόχους τους πόσο πραγματικά αξίζουν τα δεδομένα. Κάτι έχει σπάσει στη λογική που χρησιμοποιούμε για να εκτιμήσουμε το πιο σημαντικό πράγμα στο σύγχρονο κόσμο.

Η μεγάλη τεχνολογική πρόοδος των αρχών του 21ου αιώνα δεν αποτελείται μόνο από νέα αντικείμενα και διαδικασίες, αλλά και από παλιά που έχουν καταστεί ευφυή. Το γνωστικό περιεχόμενο των προϊόντων γίνεται όλο και πιο πολύτιμο από τα φυσικά πράγματα που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή τους. Αλλά είναι μια αξία που μετράται ως χρησιμότητα, όχι ως ανταλλαγή ή αξία των περιουσιακών στοιχείων. Στη δεκαετία του 1990 οι οικονομολόγοι και τεχνολόγοι άρχισαν να έχουν την ίδια σκέψη συγχρόνως: ότι αυτός ο νέος ρόλος της πληροφορίας ήταν η δημιουργία ενός νέου, “τρίτου” είδους καπιταλισμού – τόσο διαφορετικού από το βιομηχανικό καπιταλισμό, όσο ο βιομηχανικός καπιταλισμός ήταν στον εμπορικό καπιταλισμό της υποδούλωσης τον 17ο και 18ο αιώνα. Αλλά έχουν αγωνιστεί ώστε να περιγράψουν τη δυναμική του νέου «γνωστικού» καπιταλισμού. Και έχουν λόγο. Η δυναμική του είναι βαθιά μη-καπιταλιστική.

Κατά τη διάρκεια και αμέσως μετά τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, οι οικονομολόγοι είδαν την πληροφορία απλά ως «δημόσιο αγαθό». Η κυβέρνηση των ΗΠΑ διακήρυξε πως κανένα κέρδος δεν πρέπει να προέρχεται από τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας, αλλά μόνο από την ίδια την παραγωγική διαδικασία. Τότε αρχίσαμε να καταλαβαίνουμε την πνευματική ιδιοκτησία. Το 1962, ο Kenneth Arrow, ο γκουρού των επικρατούντων οικονομικών, είπε ότι σε μια οικονομία της ελεύθερης αγοράς ο σκοπός του να εφεύρει

πράγματα είναι ώστε να δημιουργήσει δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας. Σημείωσε: “ακριβώς στο βαθμό που αυτό είναι επιτυχές υπάρχει μια υπο-χρησιμοποίηση των πληροφοριών.”

Μπορείτε να παρατηρήσετε την αλήθεια αυτή σε κάθε ηλεκτρονικό επιχειρηματικό μοντέλο που κατασκευάστηκε ποτέ: το μονοπώλιο και η προστασία των δεδομένων, η σύλληψη των ελεύθερων κοινωνικών δεδομένων που παράγονται από την αλληλεπίδραση του χρήστη, η εισαγωγή εμπορικών δυνάμεων σε περιοχές της παραγωγής των δεδομένων που πριν ήταν μη-εμπορικά, η υπονόμηση των υπάρχοντων δεδομένων για προβλέψιμη αξία – εξασφαλίζοντας πως παντού και πάντα κανείς, εκτός της εταιρείας δεν θα μπορεί να αξιοποιήσει τα αποτελέσματα.

Εάν επαναλάβουμε την αρχή του Arrow αντίστροφα, οι επαναστατικές επιπτώσεις είναι προφανείς: εάν μια οικονομία της ελεύθερης αγοράς καθώς και η πνευματική ιδιοκτησία οδηγούν στην “υπο-χρησιμοποίηση των πληροφοριών”, τότε, μια οικονομία που βασίζεται στην πλήρη αξιοποίηση των πληροφοριών δεν μπορεί να ανεχθεί την ελεύθερη αγορά ή την απόλυτη ιδιοκτησία πνευματικών δικαιωμάτων. Τα επιχειρηματικά μοντέλα όλων των σύγχρονων ψηφιακών γιγάντων έχουν σχεδιαστεί για να αποτρέψουν την αφθονία των πληροφοριών.

Ωστόσο, η πληροφορία είναι άφθονη. Τα πληροφοριακά αγαθά είναι ελεύθερα να αναπαραχθούν. Μόλις ένα πράγμα δημιουργηθεί, μπορεί να αντιγραφεί / επικολληθεί απείρως. Ένα μουσικό κομμάτι ή η γιγαντιαία βάση δεδομένων που χρησιμοποιείτε για να φτιαχτεί ένα αεροσκάφος έχει ένα κόστος παραγωγής, αλλά το κόστος της αναπαραγωγής πέφτει στο μηδέν. Ως εκ τούτου, εάν ο κανονικός μηχανισμός αποτίμησης του καπιταλισμού επικρατήσει στην πάροδο των ετών, η τιμή και του ίδιου θα πέσει στο μηδέν.

Για τα τελευταία 25 χρόνια η οικονομία παλεύει με αυτό το πρόβλημα: όλα τα συμβατικά οικονομικά προχωρούν σε μια κατάσταση έλλειψης, παρόλο που η πιο δυναμική δύναμη στον σύγχρονο κόσμο μας είναι άφθονη και, όπως ο ιδιοφυής χίππι Stewart Brand κάποτε το έθεσε, “θέλει να είναι ελεύθερη”.

Υπάρχει, παράλληλα με τον κόσμο των μονοπωλιακών πληροφοριών και της επιτήρησης που επιβάλλεται από εταιρείες και κυβερνήσεις, μια διαφορετική δυναμική που μεγαλώνει γύρω από την πληροφορία: η πληροφορία ως κοινωνικό αγαθό, δωρεάν στο σημείο χρήσης, αδύνατον να αποτελεί ιδιοκτησία να είναι εκμεταλλεύσιμο ή να έχει τιμή. Έχω ερευνήσει τις προσπάθειες των οικονομολόγων και γκουρού των επιχειρήσεων να οικοδομήσουν ένα πλαίσιο ώστε κατανοήσουν τη δυναμική μιας οικονομίας που βασίζεται στην πλούσια-στα χέρια της κοινωνίας-πληροφορία. Αλλά το είχε ήδη φανταστεί ένας οικονομολόγος του 19ου αιώνα, την εποχή του τηλέγραφου και της ατμομηχανή. Το όνομά του? Καρλ Μαρξ.

Η σκηνή είναι το Kentish Town, Λονδίνο, Φεβρουάριος 1858, κάποια στιγμή γύρω τέσσερις. Ο Μαρξ είναι ένας καταζητούμενος στη Γερμανία και εργάζεται σκληρά σκαλίζοντας πειράματα σκέψης και σημειώσεις προς τον εαυτό του. Όταν επιτέλους βλέπουν αυτό που ο Μαρξ γράφει εκείνο το βράδυ, οι αριστεροί διανοούμενοι της δεκαετίας του 1960, θα παραδεχθούν ότι “άμφισβητεί κάθε σοβαρή ερμηνεία του Μαρξ που έχει συλληφθεί ποτέ”. Ονομάζεται “Το Απόσπασμα για τις Μηχανές”.

Στο “Απόσπασμα” ο Μαρξ φαντάζεται μια οικονομία στην οποία ο κύριος ρόλος των μηχανημάτων είναι η παραγωγή και ο κύριος ρόλος των ανθρώπων είναι να τα επιβλέπει. Ήταν σαφές ότι, σε μια τέτοια οικονομία, η κύρια παραγωγική δύναμη θα ήταν η πληροφορία. Η παραγωγική δύναμη των μηχανών αυτών, όπως η αυτόματη μηχανή βαμβακιού νηματουργίας, ο τηλέγραφος και η ατμομηχανή δεν εξαρτάται από την ποσότητα της εργασίας που χρειάστηκε για την παραγωγή τους, αλλά από το πλαίσιο της κοινωνικής γνώσης. Η οργάνωση και η γνώση, με άλλα λόγια, συνέβαλαν περισσότερο στην παραγωγική ισχύ από ότι το έργο κατασκευής και λειτουργίας των μηχανών.

Αναλογιζόμενοι την κατάληξη του Μαρξισμού – μια θεωρία της εκμετάλλευσης με βάση την κλοπή του χρόνου εργασίας – αυτό είναι μια επαναστατική διαπίστωση. Προτείνει ότι, όταν η γνώση γίνεται μια παραγωγική δύναμη από μόνη της, αντισταθμίζοντας

την πραγματική εργασία που δαπανάται για την δημιουργία ενός μηχανήματος, το μεγάλο ερώτημα καθίσταται όχι ως “οι μισθοί, έναντι κερδών», αλλά ποιος ελέγχει αυτό που ο Μαρξ αποκαλούσε την “δύναμη της γνώσης”.

Σε μια οικονομία όπου οι μηχανές κάνουν την περισσότερη δουλειά, η φύση της γνώσης κλειδωμένη μέσα στα μηχανήματα πρέπει, όπως γράφει, να είναι “κοινωνική”. Σε ένα τελικό πείραμα σκέψης αργά το βράδυ ο Μαρξ φαντάστηκε το τελικό σημείο αυτής της τροχιάς: τη δημιουργία μιας «ιδανικής μηχανής”, η οποία διαρκεί για πάντα και δεν κοστίζει τίποτα. Μια μηχανή που θα μπορούσε να κατασκευαστεί χωρίς κόστος η οποία, είπε, δεν προσέθετε καμία αξία στην παραγωγική διαδικασία και ραγδαία, στη διάρκεια μερικών λογιστικών περιόδων, θα μείωνε τις τιμές, το κέρδος και το εργατικό κόστος σε οτιδήποτε άγγιζε.

Μόλις καταλάβετε ότι οι πληροφορίες είναι φυσικές, και ότι το λογισμικό είναι μια μηχανή, και ότι η αποθήκευση, η ευρυζωνικότητα και η επεξεργαστική ισχύ καταρρέουν σε τιμή σε εκθετικά ποσοστά, τότε η αξία της σκέψης του Μαρξ γίνεται σαφής. Είμαστε περικυκλωμένοι από μηχανές που δεν κοστίζουν τίποτα και θα μπορούσαν, αν θέλαμε, να διαρκέσουν για πάντα.

Σε αυτά τους συλλογισμούς, που δεν είχαν δημοσιευθεί πριν τα μέσα του 20ου αιώνα, ο Μαρξ φαντάστηκε πληροφορίες που έρχονται να αποθηκευθούν και να μοιραστούν σε κάτι που ονομάζεται «γενική διάνοια» – το οποίο ήταν το μυαλό του καθενός στη Γη συνδεδεμένο από την κοινωνική γνώση, στο οποίο κάθε αναβάθμιση τους ωφελεί όλους . Εν ολίγοις, είχε φανταστεί κάτι κοντά στην οικονομία της πληροφορίας στην οποία ζούμε. Και, έγραψε, η ύπαρξή της θα “τινάξει τον καπιταλισμό στα ύψη”.

Με το έδαφος να έχει αλλάξει, το παλιό μονοπάτι πέρα από τον καπιταλισμό που είχε φανταστεί η αριστερά του 20ου αιώνα έχει χαθεί.

Αλλά μια διαφορετική πορεία έχει ανοίξει. Η συνεργατική παραγωγή, χρησιμοποιώντας την τεχνολογία του δικτύου για την παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών που λειτουργούν μόνο όταν είναι δωρεάν, ή μοιράζονται από κοινού, καθορίζει τη διαδρομή πέρα από το σύστημα της αγοράς. Θα χρειαστεί το κράτος να δημιουργήσει το πλαίσιο – όπως ακριβώς δημιούργησε το πλαίσιο για την εργασία στο εργοστάσιο, το ισχυρό νόμισμα και το ελεύθερο εμπόριο στις αρχές του 19ου αιώνα. Ο μετακαπιταλιστικός τομέας είναι πιθανό να συνυπάρξει με τον τομέα της αγοράς για δεκαετίες, αλλά η σημαντική αλλαγή συμβαίνει ήδη.

Τα δίκτυα αποκαθιστούν την «διακριτικότητα» στο μετακαπιταλιστικό σχέδιο. Δηλαδή, μπορεί να αποτελέσουν τη βάση ενός συστήματος μη-εμπορευματοποίησης που αναπαράγεται, το οποίο δεν χρειάζεται να δημιουργηθούν εκ νέου κάθε πρωί στην οθόνη του υπολογιστή ενός κομισάριου.

Η μετάβαση θα περιλαμβάνει το κράτος, την αγορά και την συνεργατική παραγωγή πέραν της αγοράς. Αλλά για να συμβεί αυτό, το σύνολο του έργου της αριστεράς, από τις ομάδες διαμαρτυρίας έως τα κυρίαρχα σοσιαλδημοκρατικά και φιλελεύθερα κόμματα, θα πρέπει να αναδιαμορφωθούν. Στην πραγματικότητα, όταν οι άνθρωποι κατανοήσουν τη λογική της μετακαπιταλιστικής μετάβασης, τέτοιες ιδέες δεν θα είναι πλέον ιδιοκτησία της αριστεράς – αλλά ενός πολύ ευρύτερου κινήματος, για το οποίο θα χρειαστούμε νέες ετικέτες.

Ποιος μπορεί να το πραγματοποιήσει; Στο παλιό αριστερό έργο ήταν η βιομηχανική εργατική τάξη. Περισσότερα από 200 χρόνια πριν, η ριζοσπαστική δημοσιογράφος John Thelwall προειδοποίησε τους άντρες που έχτισαν τα Αγγλικά εργοστάσια πως είχαν δημιουργήσει μια νέα και επικίνδυνη μορφή της δημοκρατίας: «Κάθε μεγάλο εργαστήριο και εργοστάσιο είναι ένα είδος πολιτικής κοινωνίας, η οποία δεν μπορεί να σιωπήσει με καμία πράξη του Κοινοβουλίου, και κανένας δικαστής να την διασπάσει »

Σήμερα το σύνολο της κοινωνίας είναι ένα εργοστάσιο. Όλοι συμμετέχουν στη δημιουργία και την αναψυχή των εμπορικών σημάτων, των κανόνων και των θεσμών που μας περιβάλλουν. Την ίδια στιγμή τα επικοινωνιακά δίκτυα, ζωτικής σημασίας για την καθημερινή εργασία και το κέρδος, βρίθουν με κοινή γνώση και δυσαρέσκεια. Σήμερα είναι τα δίκτυα – όπως το εργαστήριο 200 χρόνια πριν – που «δεν μπορούν να φιμωθούν ή να διασπαστούν”.

Είναι αλήθεια ότι τα κράτη μπορούν να κλείσουν το Facebook, το Twitter, ακόμη και το σύνολο του Διαδικτύου και των δικτύων κινητής τηλεφωνίας σε περιόδους κρίσης, παραλύοντας συγχρόνως την οικονομία. Και μπορούν να αποθηκεύσουν και να παρακολουθήσουν κάθε kilobyte των πληροφοριών που παράγουμε. Αλλά δεν μπορούν να επιβάλλουν εκ νέου την ιεραρχική, υποκινούμενη από την προπαγάνδα και αφελή κοινωνία που υπήρχε πριν 50 χρόνια, με εξαίρεση – όπως στην Κίνα, η Βόρεια Κορέα ή το Ιράν – αποχωρώντας από βασικά τμήματα της σύγχρονης ζωής. Θα ήταν, όπως ο κοινωνιολόγος Manuel Castells το έθεσε, σαν να προσπαθεί να από-ηλεκτρίσει τη χώρα.

Με τη δημιουργία εκατομμυρίων δικτυωμένων ανθρώπων, οικονομικά εκμεταλλεύσιμων αλλά και με το σύνολο της ανθρώπινης νοημοσύνης σε απόσταση ενός αντίχειρα μακριά, ο info-καπιταλισμός έχει δημιουργήσει ένα νέο παράγοντα αλλαγής στην ιστορία: το μορφωμένο και συνδεδεμένο ανθρώπινο ον.

Αυτό θα είναι κάτι περισσότερο από μια οικονομική μετάβαση. Υπάρχουν, βέβαια, τα παράλληλα και επείγοντα καθήκοντα όπως η μείωση του διοξειδίου του άνθρακα στον κόσμο και η αντιμετώπιση των δημογραφικών και δημοσιονομικών ωρολογιακών βομβών. Αλλά εγώ θα επικεντρωθώ στην οικονομική μετάβαση που προκλήθηκε από την πληροφορία, γιατί, μέχρι τώρα, έχει παραγκωνιστεί. Το ίσος προς ίσο έχει παραγκωνιστεί ως εμμονή θέση για οραματιστές, ενώ τα «μεγάλα αγόρια» των αριστερών οικονομικών προχωρούν στον σχολιασμό της λιτότητας.

Στην πραγματικότητα, σε μέρη όπως η Ελλάδα, η αντίσταση στη λιτότητα και η δημιουργία «δικτύων στα οποία δεν μπορείτε να

χρεοκωπήσετε” – όπως ένας ακτιβιστής μου το έθεσε – πάνε χέρι-χέρι. Πάνω απ’ όλα, ο μετακαπιταλισμός ως έννοια είναι σχετικός με τις νέες μορφές της ανθρώπινης συμπεριφοράς που τα παραδοσιακά οικονομικά δύσκολα θα αναγνωρίσουν ως σχετικές.

Επομένως, πώς θα απεικονίσουμε τη μετάβαση στο μέλλον; Ο μόνος συνεκτικός παραλληλισμός που έχουμε είναι η αντικατάσταση της φεουδαρχίας από τον καπιταλισμό – και χάρη στο έργο των επιδημιολόγων, γενετιστών και οι αναλυτών δεδομένων, γνωρίζουμε πολύ περισσότερα για τη μετάβαση αυτή από ό, τι πριν από 50 χρόνια, όταν ήταν «ιδιοκτησία» των κοινωνικών επιστημών. Το πρώτο πράγμα που πρέπει να αναγνωρίσουμε είναι: οι διαφορετικοί τρόποι παραγωγής κατασκευάζονται γύρω από διαφορετικά πράγματα. Η φεουδαρχία ήταν ένα οικονομικό σύστημα που δομήθηκε από έθιμα και νόμους σχετικούς με τη “υποχρέωση”. Ο καπιταλισμός ήταν δομημένος με κάτι καθαρά οικονομικό: την αγορά. Μπορούμε να προβλέψουμε, από αυτό, ότι ο μετακαπιταλισμός – του οποίου προϋπόθεση είναι η αφθονία – δεν θα είναι απλώς μια τροποποιημένη μορφή μιας σύνθετης κοινωνίας της αγοράς. Αλλά μπορούμε μόλις να ξεκινήσουμε να οραματιζόμαστε για το πως θα είναι.

Δεν το λέω αυτό ως ένα τρόπο για να αποφύγω το ερώτημα: τις γενικές οικονομικές παραμέτρους μιας κοινωνίας μετακαπιταλιστικής, για παράδειγμα, το έτος 2075, μπορούμε να το περιγράψουμε. Αλλά εάν μια τέτοια κοινωνία είναι δομημένη γύρω από την απελευθέρωση του ανθρώπου, όχι της οικονομίας, απρόβλεπτα πράγματα θα αρχίσουν να διαμορφώνονται.

Για παράδειγμα, το πιο προφανές πράγμα σχετικά με τον Σαίξπηρ, που έγραφε το 1600, ήταν ότι η αγορά είχε καλέσει νέες μορφές συμπεριφοράς και ηθικής. Κατ’ αναλογία, το πιο προφανές “οικονομικό” πράγμα για τον Σαίξπηρ του 2075 θα είναι ή συνολική αναταραχή στις σχέσεις των δύο φύλων, ή της σεξουαλικότητας, ή της υγείας. Ίσως δεν θα υπάρξουν καν θεατρικοί συγγραφείς: ίσως η ίδια η φύση των μέσων που χρησιμοποιούμε για να πούμε ιστορίες θα αλλάξει – όπως ακριβώς άλλαξε στο Ελισαβετιανό Λονδίνο, όταν χτίστηκαν τα πρώτα

δημόσια θέατρα.

Σκεφτείτε τη διαφορά μεταξύ, ας πούμε, του Οράτιου στον Άμλετ και ενός χαρακτήρα όπως ο Daniel Doyce στο Little Dorrit του Ντίκενς. Και οι δύο κουβαλάνε μαζί τους μια χαρακτηριστική εμμονή για την ηλικία τους – ο Οράτιος έχει εμμονή με την ανθρωπιστική φιλοσοφία, ο Doyce έχει εμμονή με την κατοχύρωση της εφεύρεσής του. Δεν μπορεί να υπάρξει χαρακτήρας όπως ο Doyce στον Σαίξπηρ, στην καλύτερη περίπτωση, θα έπερνε ένα μικρό ρόλο ως κωμική φιγούρα της εργατικής τάξης. Ωστόσο, μέχρι που ο Ντίκενς περιέγραψε τον Doyce, οι περισσότεροι από τους αναγνώστες του γνώριζαν κάποιον σαν κι αυτόν. Ακριβώς όπως ο Σαίξπηρ δεν θα μπορούσε να φανταστεί τον Doyce, έτσι κι εμείς δεν μπορούμε να φανταστούμε το είδος των ανθρώπων που η κοινωνία θα παράγει όταν η οικονομία δεν θα είναι πλέον στο επίκεντρο της ζωής. Αλλά μπορούμε να δούμε προεικονίσεις των μορφών τους στις ζωές των νέων ανθρώπων σε όλο τον κόσμο που καταργούν τα εμπόδια του 20ου αιώνα γύρω από τη σεξουαλικότητα, την εργασία, τη δημιουργικότητα και την αυτογνωσία.

Το φεουδαρχικό μοντέλο της γεωργίας συγκρούστηκε, πρώτα, με τα περιβαλλοντικά όρια και, στη συνέχεια, με ένα τεράστιο εξωτερικό σοκ – την Μαύρη Πανώλη. Μετά από αυτό, υπήρξε ένα δημογραφικό σοκ: πολύ λίγοι εργαζόμενοι για τη γη, το οποίο αύξησε τους μισθούς και έκανε το παλιό σύστημα, της φεουδαρχικής υποχρέωσης, αδύνατο να εφαρμοστεί. Η έλλειψη εργατικού δυναμικού οδήγησε επίσης στην τεχνολογική καινοτομία. Οι νέες τεχνολογίες που υποστήριξαν την άνοδο του εμπορικού καπιταλισμού ήταν αυτές που τόνωσαν το εμπόριο (εκτύπωση και λογιστική), την δημιουργία εμπορεύσιμου πλούτου (η εξόρυξη, η πυξίδα και τα γρήγορα πλοία) και την παραγωγικότητα (τα μαθηματικά και η επιστημονική μέθοδος).

Παρόν σε όλη τη διαδικασία ήταν κάτι που μοιάζει τυχαίο ως προς το παλιό σύστημα – τα χρήματα και η πίστωση – αλλά που στην πραγματικότητα προορίζονταν να γίνουν η βάση του νέου συστήματος. Στην φεουδαρχία, πολλοί νόμοι και έθιμα πράγματι

διαμορφώθηκαν αγνοώντας το χρήμα, η πίστωση, στην υψηλή φεουδαρχία, θεωρούνταν αμαρτωλή. Έτσι, όταν τα χρήματα και η πίστωση ξεπέρασαν τα όρια για να δημιουργήσουν ένα σύστημα αγοράς, εκλήφθηκε ως επανάσταση. Στη συνέχεια, αυτό που έδωσε ενέργεια στο σύστημα ήταν η ανακάλυψη μιας σχεδόν απεριόριστης πηγής ελεύθερου πλούτου στην Αμερική.

Ο συνδυασμός όλων αυτών των παραγόντων πήρε μια ομάδα ανθρώπων που είχαν περιθωριοποιηθεί στο πλαίσιο της φεουδαρχίας – ουμανιστές, επιστήμονες, τεχνίτες, δικηγόρους, ριζοσπαστικούς ιεροκήρυκες και μποέμ θεατρικούς συγγραφείς, όπως ο Σαίξπηρ – και τους τοποθέτησε στην κορυφή ενός κοινωνικού μετασχηματισμού. Σε σημαντικές στιγμές, αν και διστακτικά στην αρχή, η πολιτεία άλλαξε και αντί να δυσχεραίνει με την αλλαγή, την προώθησε.

Σήμερα, το γεγονός που διαβρώνει τον καπιταλισμό, μόλις και μετά βίας εξορθολογισμένο από την επικρατούσα τάση της οικονομίας, είναι η πληροφορία. Οι περισσότεροι νόμοι σχετικά με την πληροφορία καθορίζουν το δικαίωμα των επιχειρήσεων να την συσσωρεύουν και το δικαίωμα των κρατών να έχουν πρόσβαση, ανεξάρτητα από τα ανθρώπινα δικαιώματα των πολιτών. Το ισοδύναμο της τυπογραφίας και της επιστημονικής μεθόδου είναι η τεχνολογία της πληροφορίας και η διασπορά της σε όλες τις άλλες τεχνολογίες, από τη γενετική στην υγειονομική περίθαλψη στον τομέα της γεωργίας στις ταινίες, όπου γρήγορα μειώνει το κόστος.

Το σύγχρονο αντίστοιχο της μακράς στασιμότητας του τέλους της φεουδαρχίας είναι η καθυστερημένη απογείωση της τρίτης βιομηχανικής επανάστασης, όπου αντί για την ταχεία αυτοματοποίηση εργασιών, αναλονόμαστε δημιουργώντας αυτό που ο David Graeber αποκαλεί " μαλακία θέσεις εργασίας" χαμηλών αμοιβών. Και πολλές οικονομίες είναι σε στασιμότητα.

Το ισοδύναμο της νέας πηγής δωρεάν πλούτου; Δεν είναι ακριβώς πλούτος: είναι οι «εξωτερικότητες» – η ελεύθερη ουσία και ευημερία που δημιουργείται από την δικτυωμένη αλληλεπίδραση.

Είναι η αύξηση της παραγωγής μη εμπορεύσιμου προϊόντος, των άγνωστων πληροφοριών, των ομότιμων δικτύων και των μη διαχειριζόμενων επιχειρήσεων. Το διαδίκτυο, λέει ο Γάλλος οικονομολόγος Yann Moulier-Boutang, είναι “τόσο το πλοίο όσο και ο ωκεανός», όταν πρόκειται για το σύγχρονο αντίστοιχο της ανακάλυψης του νέου κόσμου. Στην πραγματικότητα, είναι το πλοίο, η πυξίδα, ο ωκεανός και ο χρυσός.

Τα σύγχρονα εξωτερικά σοκ είναι σαφή: η μείωση της ενέργειας, η αλλαγή του κλίματος, η γήρανση του πληθυσμού και η μετανάστευση. Αλλάζουν τη δυναμική του καπιταλισμού και τον καθιστούν ανεφάρμοστο σε μακροπρόθεσμη βάση. Δεν έχουν ακόμη την ίδια επίπτωση όπως η Μαύρη Πανώλη- αλλά όπως είδαμε στη Νέα Ορλεάνη το 2005, δεν χρειάζεται η πανώλη για να καταστρέψει την κοινωνική τάξη και τις λειτουργικές υποδομές σε μια οικονομικά πολύπλοκη και εξαθλιωμένη κοινωνία.

Μόλις καταλάβετε τη μετάβαση σε αυτόν τον τρόπο, η ανάγκη δεν είναι για ένα υπερυπολογισμένο πενταετές σχέδιο – αλλά για ένα σχέδιο, στόχος του οποίου θα είναι να επεκτείνει αυτές τις τεχνολογίες, επιχειρηματικά μοντέλα και συμπεριφορές που διαλύουν τις δυνάμεις της αγοράς, να κοινωνικοποιήσει την γνώση, να εξαλείψει την ανάγκη για εργασία και να σπρώξει την οικονομία προς την αφθονία. Το καλώ Έργο Μηδέν – επειδή οι στόχοι του είναι ένα σύστημα μηδενικών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, η παραγωγή μηχανημάτων, προϊόντων και υπηρεσιών με μηδενικό κόστος, και η μείωση του αναγκαίου χρόνου εργασίας όσο το δυνατόν πλησιέστερα στο μηδέν.

Στο μεγαλύτερο μέρος του 20ου αιώνα οι αριστεροί πίστευαν ότι δεν έχουν την πολυτέλεια μιας διαχειριζόμενης μετάβασης: ήταν ένα στοιχείο της πίστης τους ότι τίποτα από το επερχόμενο σύστημα δεν θα μπορούσε να υπάρχει μέσα στο παλιό – αν και η εργατική τάξη πάντα προσπαθούσε να δημιουργήσει έναν εναλλακτικό τρόπο ζωής εντός του καπιταλισμού και συγχρόνως αγνοώντας τον. Ως αποτέλεσμα, η δυνατότητα που υπήρχε, μιας Σοβιετικού τύπου μετάβασης, εξαφανίστηκε, η σύγχρονη αριστερά απλά απορροφήθηκε με αντίθετα πράγματα: την ιδιωτικοποίηση της

υγειονομικής περίθαλψης, νόμους κατά των σωματείων και ο κατάλογος συνεχίζεται.

Αν έχω δίκιο, η λογική εστίαση για τους υποστηρικτές του μετακαπιταλισμού είναι στην οικοδόμηση εναλλακτικών λύσεων εντός του συστήματος, στην χρήση της κυβερνητικής εξουσίας με έναν ριζοσπαστικό και άτακτο τρόπο, και στην κατεύθυνση όλων των ενεργειών προς την μετάβαση – και όχι στην υπεράσπιση των τυχαίων στοιχείων του παλαιού συστήματος. Πρέπει να μάθουμε τι είναι επείγον και τι σημαντικό, και ότι μερικές φορές δεν συμπίπτουν.

Η δύναμη της φαντασίας θα γίνει κρίσιμη. Σε μια κοινωνία της πληροφορίας, καμία σκέψη, συζήτηση ή όνειρο δεν πάει χαμένο – είτε συλληφθεί σε ένα στρατόπεδο, κελί φυλακής ή στο επιτραπέζιο ποδοσφαιράκι μιας startup επιχείρησης.

Όπως με την εικονική κατασκευή, κατά τη μετάβαση προς τον μετακαπιταλισμό, το έργο που θα γίνει κατά το στάδιο του σχεδιασμού μπορεί να μειώσει τα λάθη στο στάδιο της υλοποίησης. Και ο σχεδιασμός του μετακαπιταλιστικού κόσμου, όπως και με το λογισμικό, μπορεί να είναι σπονδυλωτό. Διαφορετικοί άνθρωποι μπορούν να εργαστούν σε διαφορετικά μέρη, με διαφορετικές ταχύτητες, με σχετική αυτονομία ο ένας απ τον άλλο. Αν θα μπορούσα να ζητήσω να υπάρξει κάτι δωρεάν θα ήταν ένας παγκόσμιος θεσμός που να διαμόρφωνε τον καπιταλισμό σωστά: ένα μοντέλο ανοιχτής πηγής, του συνόλου της οικονομίας, επίσημο, γκρι και μαύρο. Κάθε πείραμα που θα έτρεχε σε αυτό θα είχε την δυνατότητα να το εμπλουτίσει, θα ήταν open source και με τόσα στοιχεία όσα έχουν τα πιο περίπλοκα κλιματικά μοντέλα.

Η κύρια αντίθεση σήμερα είναι μεταξύ της πιθανότητας για δωρεάν, άφθονα αγαθά και πληροφορίες, και ενός συστήματος των μονοπωλίων, των τραπεζών και των κυβερνήσεων που προσπαθούν να διατηρήσουν τα πράγματα ιδιωτικά, σε έλλειψη και εμπορεύσιμα. Όλα καταλήγουν στον αγώνα μεταξύ του δικτύου και της ιεραρχίας: μεταξύ παλιών μορφών της κοινωνίας μορφοποιημένες

γύρω από τον καπιταλισμό και των νέων μορφών της κοινωνίας που προαναγγέλλουν το τι θα επακολουθήσει.

Είναι ουτοπικό να πιστεύουμε ότι είμαστε στα πρόθυρα μιας εξέλιξης πέρα από τον καπιταλισμό; Ζούμε σε έναν κόσμο στον οποίο οι ομοφυλόφιλοι άνδρες και γυναίκες μπορούν να παντρευτούν, και στον οποίο η αντισύλληψη έχει, εντός ενός διαστήματος 50 ετών, έκανε την μέση γυναίκα της εργατικής τάξης να νιώσει πιο ελεύθερη από ό, τι ένας ελευθέρων ηθών της κλάσης του Marquis De Sade. Γιατί λοιπόν εμείς, δυσκολευόμαστε τόσο πολύ να φανταστούμε την οικονομική ελευθερία;

Είναι οι ελίτ – αποκομμένοι στον κόσμο τους – των οποίων το σχέδιο μοιάζει τόσο μίζερο, όσο εκείνο των "χιλιαστών", αιρέσεων του 19ου αιώνα. Η δημοκρατία της καταστολής, των διεφθαρμένων πολιτικών, ελεγχόμενης δημοσιογραφίας και του κράτος επιτήρησης, μοιάζει σαν ψεύτικη και εύθραυστη, όπως η Ανατολική Γερμανία πριν από 30 χρόνια.

Όλες οι αναγνώσεις της ανθρώπινης ιστορίας πρέπει να επιτρέπουν την πιθανότητα μιας αρνητικής έκβασης. Μας στοιχιάζει στην ταινία με τα ζόμπι, στην ταινία καταστροφής, στην μετα-αποκαλυπτική ερημιά σε ταινίες όπως το The Road ή το Elysium. Αλλά γιατί να μην σχηματίσουμε μια εικόνα της ιδανικής ζωής, που χτίστηκε από άφθονη πληροφορία, μη-ιεραρχική εργασία και την διάσπαση της εργασίας από τους μισθούς;

Εκατομμύρια ανθρώπων αρχίζουν να συνειδητοποιούν ότι τους έχουν πουλήσει ένα όνειρο αντίθετο με το τι μπορεί να προσφέρει η πραγματικότητα. Η απάντησή τους είναι η οργή – και η υποχώρηση προς τις εθνικές μορφές του καπιταλισμού που μπορεί να κάνει τον κόσμο κομμάτια. Βλέποντας αυτά να προκύπτουν, από την υπερ-Grexit αριστερή πλατφόρμα του ΣΥΡΙΖΑ έως το Εθνικό Μέτωπο και τον απομονωτισμό της Αμερικανικής δεξιάς ήταν σαν να βλέπεις τους εφιάλτες που είχαμε κατά τη διάρκεια της κρίσης της Lehman Brothers να γίνονται πραγματικότητα.

Χρειαζόμαστε κάτι περισσότερο από ένα μάτσο ουτοπικά όνειρα και μικρής κλίμακας οριζόντια προγράμματα. Χρειαζόμαστε ένα έργο που βασίζεται στη λογική, σε αποδείξεις και μετρήσιμα σχέδια, που πάει με τα νερά της ιστορίας και είναι βιώσιμο για τον πλανήτη. Και εμείς πρέπει να το προχωρήσουμε.

Για το Νόστιμον ήμαρ: N. ~ nostimonimar.gr

Φωτογραφία του Bill Henson